

Inventering av stora rovdjur i Gävleborgs län 2020/2021

Länsstyrelsen Gävleborg

Rapport 2021:4

ISSN: 0284:5954

Författare: Hans Nordin, Sandra Wahlund

Bild omslag: Mostphotos

Innehåll

Sammanfattning	4
1. Inledning	5
2. Bakgrund	5
2.1 Organisation och ansvarsfördelning.....	5
2.2 Inventeringsmetodik.....	6
2.2.1 Inventering av lodjur och varg.....	7
2.2.2 Inventering av björn.....	7
2.2.3 Inventering av järv.....	7
2.2.4 Inventering av kungsörn.....	8
2.2.5 Dokumentation.....	8
2.2.6 Uppskattning av antalet individer.....	8
2.2.7 Inventeringsförhållanden vintern 2020/2021.....	9
3. Resultat	9
3.1 Resultat från lodjursinventeringen.....	9
3.1.1 Familjegrupper.....	9
3.1.2 Känd dödlighet 2020.....	10
3.1.3 Lodjursstammens utveckling.....	11
3.2 Resultat från varginventeringen.....	11
3.2.1 Familjegrupper.....	11
3.2.2 Revirmarkerande par.....	13
3.2.3 Övrig vargförekomst.....	13
3.2.4 Känd dödlighet 2020.....	13
3.2.5 Vargstammens utveckling.....	15
3.3 Resultat från kungsörnsinventeringen.....	15
3.3.1 Känd dödlighet 2020.....	15
3.3.2 Kungsörnspopulationens utveckling.....	15
4. Bedömning av björnpopulationen	16
4.1 Känd dödlighet 2020.....	16
5. Bedömning av järvpopulationen	17
5.1 Dokumenterade observationer.....	17
5.2 Känd dödlighet 2020.....	17
5.3 Järvstammens utveckling.....	17
Bilaga: Ordlista	18
Länsstyrelsens rapporter 2021	19

Sammanfattning

Länsstyrelsen ansvarar för att årliga rovdjursinventeringar genomförs i Gävleborgs län. Syftet är att övervaka rovdjursstammarnas storlek, utbredning, genetiska status och hur stammarna utvecklas över tiden. I denna rapport redovisas resultaten av utförda inventeringar av lodjur, varg, björn och kungsörn samt länsstyrelsens bedömning av förekomsten av järv i Gävleborg under inventeringssäsongen 2020/2021.

Vid lodjursinventeringen 2020/2021 kvalitetssäkrades 17,33 länsegna familjegrupper. Lodjursstammen i Gävleborg vintern 2020/2021 uppskattades därmed till cirka 108 individer.

Gävleborg berördes vintern 2020/2021 av 16 vargrevir bestående av familjegrupper, revirmarkerande par och ensamma stationära individer, varav 6 delades med andra län. Vid inventeringen av varg kvalitetssäkrades 8,17 länsegna familjegrupper och 1,5 länsegna revirmarkerande par.

Resultatet från 2020 års kungsörnsinventering i länet var 7 lyckade och 3 misslyckade häckningar. Kungsörnsbeståndet uppskattades utgöras av 26 besatta revir.

Ingen inventering av björn har genomförts denna säsong. Vid den senaste spillningsinventeringen, år 2017, uppskattades antalet björnar i Gävleborg till cirka 508 individer. Ett antal av dessa individer delas dock med intilliggande län, vilket innebär att Gävleborg totalt sett förvaltar färre individer än 508 st.

Under inventeringssäsongen 2020 kvalitetssäkrades 4 länsegna järvföryngringar. Järvstammen i Gävleborgs län uppskattades då till cirka 25 individer. Men avsaknad av snö under tiden järvhonor föder sina ungar från februari och framåt gör att Länsstyrelsen har svårt att finna alla lyor och uppskattar därmed att populationen i länet kan vara större.

Det slutgiltiga resultatet för järvinventeringen 2021 kommer att redovisas i den fastställda inventeringsrapporten som planeras till augusti 2021 efter avslutad inventeringssäsong.

1. Inledning

Länsstyrelsen genomför årligen inventeringar av de stora rovdjuren i Gävleborgs län. Syftet är att övervaka rovdjursstammarnas storlek, utbredning, genetiska status och utveckling över tid. Kunskapen om rovdjursstammarna utgör ett viktigt underlag i arbetet med att genomföra rovdjurspolitiken och förvalta rovdjuren utifrån uppsatta nationella och regionala mål. Resultaten utgör även underlag till internationell rapportering, exempelvis till EU-kommissionen. För länsstyrelsen används inventeringsresultaten bland annat som underlag vid beslut om licens- och skydds jakt efter rovdjur, fördelning av bidrag till skadeförebyggande åtgärder och bedömning av effekter av åtgärderna samt för information till länets medborgare. Kunskap om rovdjursstammarnas utveckling är också av betydelse vid förvaltningen av älg och andra viltarter i länet. I samband med inventeringsarbetet bedrivs också tillsyn med syfte att förebygga faunakriminalitet.

Rapporten inleds med en bakgrund om hur inventering av stora rovdjur organiseras och genomförs. Därefter presenteras resultaten från länsstyrelsens inventeringar av lodjur, järv, björn och varg samt resultat från Kungsörnsgruppens inventering av kungsörn i länet. Som bilaga finns en ordlista med vanliga inventeringstermer.

2. Bakgrund

2.1 Organisation och ansvarsfördelning

Länsstyrelserna i Sverige ansvarar för inventering av stora rovdjur inom respektive län. För varg, järv, lo och kungsörn ska länsstyrelsen varje år undersöka antalet föryngringar i länet. För björn ska Naturvårdsverket ansvara för att en beståndsuppskattning görs minst var femte år. Detta enligt förordning (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn.

Inventeringsarbetet regleras dels av Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (2007:10) om inventering av björn, varg, järv, lodjur och kungsörn, dels av instruktioner och faktablad inom Naturvårdsverkets metodik för inventering av stora rovdjur i Sverige. Ett centralt mål är att inventeringsresultaten ska vara direkt jämförbara mellan år och mellan län.

Länsstyrelsens inventeringsarbete omfattar ansvar för planering, genomförande, dokumentation, sammanställning och utvärdering samt registrering av resultaten i den svensk-norska databasen Rovbase, som tillhandahålls av Naturvårdsverket och norska Miljødirektoratet.

Lodjurs-, varg-, och järvinventeringen 2020/2021 genomfördes av länsstyrelsens fältpersonal. Allmänheten spelade en viktig roll i inventeringsarbetet genom att bidra med rapporter om spår-, syn- och ljudobservationer till länsstyrelsen. Rapportering görs enklast till skandobs.se eller till mobilapplikationen Skandobs, som är gratis att ladda ner. Länsstyrelsens fältpersonal har läst alla observationer som rapporterats in till skandobs.se och kvalitetssäkrat ett urval av dessa i fält.

Kungsörnsinventeringen genomfördes av Kungsörnsgruppen, som har bildats av Gävleborgs läns ornitologiska förening (GLOF) i samråd med länsstyrelsen. Kungsörnsgruppens huvudsakliga syfte är att samordna inventering av kungsörn, rapportering samt att utföra kvalitetssäkring av häckning och föryngring. Resultaten rapporteras till länsstyrelsen och Viltskadecenter vid SLU.

Björnspillningsinventering genomförs vart femte år, med finansiellt bidrag från Naturvårdsverket. Inventeringen genomförs i samverkan mellan länsstyrelsen, Svenska Jägareförbundet, Viltskadecenter, skandinaviska björnprojektet och allmänheten. Länsstyrelserna ansvarar för genomförandet.

DNA-analys av varg, vanligtvis av spillning, urin och löpblod, utförs av Grimsö forskningsstation vid Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU). Märkning av vargar med GPS-halsband utförs vanligtvis av Naturvårdsverket eller skandinaviska vargprojektet (Skandulv).

Information om döda rovdjur utgör ett komplement till inventeringsresultaten. För undersökning av döda rovdjur ansvarar Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) och Naturhistoriska Riksmuseet.

Viltskadecenter har ansvaret för nationell kvalitetssäkring, utvärdering och sammanställning av länsstyrelsernas rovdjursinventeringar. Årliga nationella sammanställningar finns att beställa från Viltskadecenter eller laddas ner från deras hemsida.

2.2 Inventeringsmetodik

Nedan beskrivs kortfattat hur inventering av stora rovdjur i Gävleborgs län går till. Mer utförlig information finns i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (2007:10) om inventering av björn, varg, järv, lodjur och kungsörn, samt i instruktioner och faktablad inom Naturvårdsverkets metodik för inventering av stora rovdjur i Sverige. Dokumenten finns på Naturvårdsverkets hemsida.

Lodjur och varg inventeras främst genom spårning på snö. I första hand prioriteras marker där det finns kända vargrevir sedan tidigare, samt områden där länsstyrelsen har fått allmänhetens rapporter eller andra indikationer på förekomst av varg och/eller lodjur.

Andra förekommande, men mindre vanliga, inventeringsmetoder i Gävleborg är snoking och områdesinventeringar. Vid båda metoderna söker länsstyrelsens fältpersonal efter spår eller spårtecken i terrängen. Vid snoking sker sökandet aktivt i kända områden, delvis utifrån allmänhetens rapporter av observationer och i enlighet med rekommendationer för täckningsgrad i inventeringen. Vid områdesinventeringar genomförs ett mer samordnat sökande över större områden. Inventeringslinjer över ett helt inventeringsområde avspåras vid ett givet tillfälle på nysnö under en och samma dag. Vid rullande områdesinventering söks spårloppor av djur inom ett större område genom att arbetsinsatsen flyttas över området i en riktning under en tidsperiod av ett antal dagar. Den stora skillnaden mellan områdesinventering och snoking är att områdesinventeringen ger en ögonblicksbild över förekomsten av familjegrupper och deras geografiska fördelning under ett par dagar, medan snoking ger förekomst och geografisk fördelning över en längre tid.

I stort sett hela länet söks av i letandet av spår av lodjur, varg och järv.

Utifrån spår, spillning, urinmarkeringar och andra spårtecken, liksom syn- och ljudobservationer, gör länsstyrelsens fältpersonal en bedömning gällande vilken art som har lämnat spår, huruvida det handlar om vuxna individer och/eller ungar, samt om möjligt också antalet djur och vilket kön djuret/djuren har.

Rovdjursförekomst kan också dokumenteras med hjälp av viltkameror och genom DNA-analyser av spillning, urin och löpblod.

Det händer att allmänheten observerar ett visst antal vargar i ett revir och att länsstyrelsen sedan inte lyckas kvalitetssäkra spår från samtliga individer. Det beror vanligtvis på att ungvargar vandrat ut från sitt födelserevir eller att flocken har delat upp sig i nya grupperingar.

2.2.1 Inventering av lodjur och varg

Målsättning för lodjursinventeringen 2020/2021 var att fastställa hur många familjegrupper som fanns i länet. Inventeringssäsongen för familjegrupper av lodjur sträcker sig från första spårsnön till sista februari. Information om föryngringar kan dock samlas under hela reproduktionscykeln, som sträcker sig mellan 1 oktober och 31 mars.

Målsättning för varginventeringen 2020/2021 var att hitta alla stationära vargar i länet enligt av Naturvårdsverket fastställda instruktioner och kriterier vilket har som syfte att fastställa:

- antalet revir, det vill säga familjegrupper, revirmarkerande par och ensamma stationära vargar (om möjligt också antalet individer i familjegruppen),
- hur många revir som haft föryngringar våren 2020
- antal revirmarkerande par,
- övriga stationära individer och därutöver analyseras ibland spillningar från ej stationära vandringsvargar

Huvudsaklig inventeringsperiod för stationär förekomst av varg är 1 oktober till 31 mars, men vanligtvis genomförs inventeringar så länge det finns spårnö.

2.2.2 Inventering av björn

Eftersom björnar sover på vintern kan de inte inventeras genom spårning på snö. Istället används spillningsinventering. Spillning samlas in och skickas för DNA-analys, vilken sedan visar hur många björnindivider spillningen kommer från. Utifrån resultatet gör forskare i skandinaviska björnprojektet en uppskattning av det totala antalet individer. Senast en spillningsinventering utfördes i länet var 2017.

2.2.3 Inventering av järv

Järvspår dokumenteras kontinuerligt av länsstyrelsen under lodjurs- och varginventeringarna. Sedan vintern 2014/2015 använder länsstyrelsen också viltkameror som hjälpmedel vid inventering av järv. Tiden för att leta föryngring är 1 februari till 31 juli, därefter sammanställs resultatet för inventeringen av järv.

Länsstyrelsens naturbevakare samlar även in spillning från järv i syfte att kartlägga individer i populationen. Detta kan på sikt innebära att insamlingen är en hjälp i uppskattningen av populationen då den kan påvisa föryngringar.

Gävleborgs län deltar i ett projekt där järv i skogslandskap fångas in och märks. Syftet är att öka kunskapen om järvens rörelser och revirstorlek. Deltar i projektet gör också skandinaviska järvprojektet samt länsstyrelserna i Jämtlands, Dalarnas, Värmlands och Västernorrlands län.

Svenska järvprojektet använder också information från länsstyrelsens inventering. Syftet med skandinaviska järvprojektet är att öka kunskapen om järvens ekologi och utveckla inventeringsmetoder till nytta för förvaltningen. Detta görs genom att forskningen testar inventeringsmetoder och studerar utbredning och habitatval, demografi, födoval och interaktioner med andra arter.

2.2.4 Inventering av kungsörn

Kungsörnsstammens storlek beräknas genom att Kungsörnsgruppen besöker kända boplatser under häckningstiden. Nya revir och boplatser upptäcks genom observation av örnarnas beteende under vårvinterns spelflyktsperiod samt senare under vår och sommar då aktuella berg letas igenom. Riktade fältinsatser för att fastställa antal häckande par görs under perioden 1 juni– 15 september.

2.2.5 Dokumentation

Data över kvalitetssäkrade observationer av lodjur, varg och järv sammanställs löpande av länsstyrelsens fältpersonal under inventeringsperioden och registreras i den nationella databasen Rovbase. Resultat från kungsörnsinventeringen rapporteras av Kungsörnsgruppen till länsstyrelsen och Viltskadecenter.

2.2.6 Uppskattning av antalet individer

Resultaten från inventeringarna kan användas för att uppskatta vinterpopulationernas storlek. Det totala antalet individer skattas genom att antalet bekräftade föryngringar/familjegrupper multipliceras med en omräkningsfaktor. Omräkningsfaktorn är specifik för varje art och kan ibland skilja sig mellan olika län. Naturvårdsverket rekommenderar följande omräkningsfaktorer för Gävleborg:

Art	Omräkningsfaktor
Björn	10
Järv	6,27
Lodjur	6,24
Varg	10
Kungsörn	2,2*

* Vinterpopulationen av kungsörn är svår att uppskatta eftersom ett okänt antal kungsörnar då passerar och besöker länet tillfälligt. En uppskattning av antalet fasta kungsörnar sommartid kan göras genom att antalet revir multipliceras med 2,2.

2.2.7 Inventeringsförhållanden vintern 2020/2021

Vädret under inventeringssäsongen 2020/2021 medförde bristfälliga spårförhållandena, vilket i sin tur resulterade i att länsstyrelsen var i mycket stor utsträckning beroende av att allmänheten rapporterade in sina observationer. Tack vare dessa rapporter kunde då fältpersonal utifrån snöförhållandena snabbt komma på plats och spåra enligt kriterier på stationära vargar.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län har i regel en god hjälp av allmänhetens rapportering vilket leder till en bra täckningsgrad och effektivitet. Detta leder i sin tur till ett inventeringsresultat som upplevs tryggt att använda i förvaltningen av länets rovdjur. Allmänhetens rapportering är mycket viktig och Gävleborg är ett av de län där länsstyrelsen får in flest rovdjursobservationer från allmänheten.

Två exempel är björnsplinningsinventeringen som genomfördes hösten 2017 och den heltäckande vargspinningsinventering som genomfördes 2019/2020. Utifrån resultaten kunde forskare ge en mycket bra populationsuppskattning, vilket medför att länsstyrelsen nu kan bedriva en förvaltning med god kunskap om rovdjurens numerär.

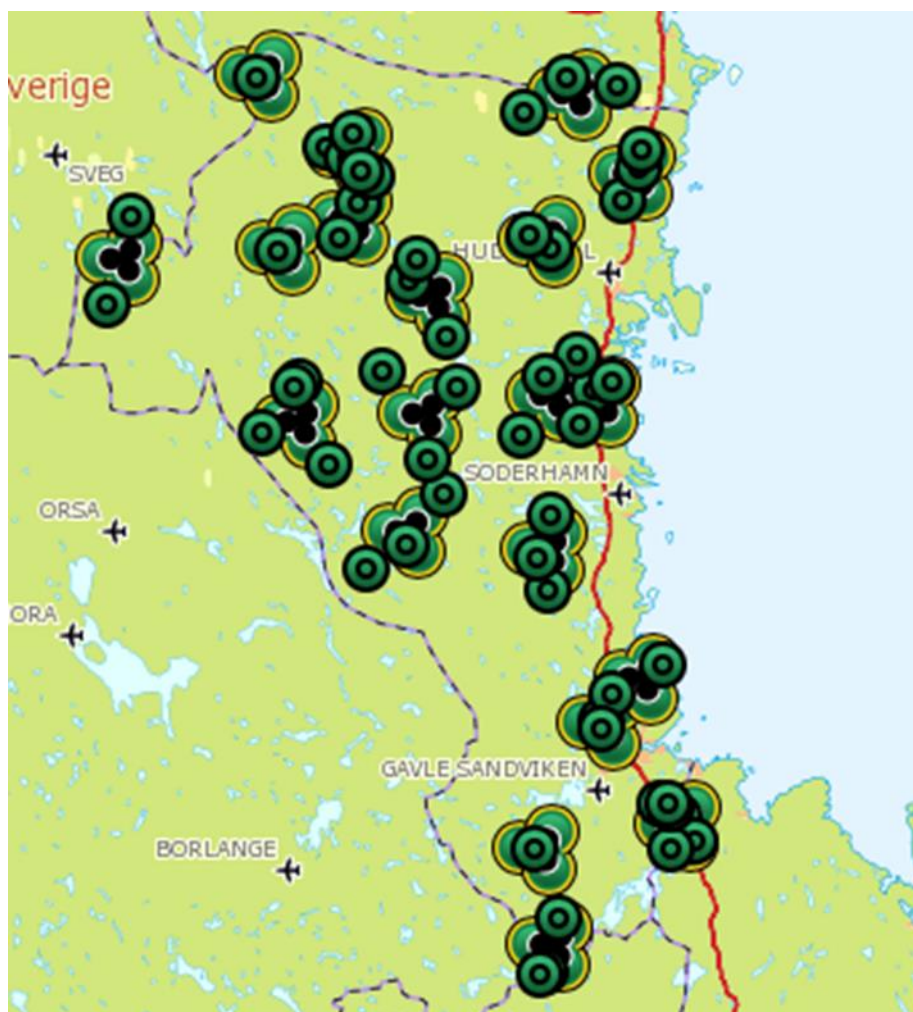
Länsstyrelsen bedömer trots brist av snö att täckningsgraden blev god för varg men att avsaknad av snö gjorde att lo och järvinventeringen blev bristfällig under denna inventeringssäsong.

3. Resultat

3.1 Resultat från lodjursinventeringen

3.1.1 Familjegrupper

Totalt kvalitetssäkrades 20 familjegrupper i Gävleborgs län vintern 2020/2021, varav 5 delades med andra län. Familjegrupperna grupperades sedan, i enlighet med inventeringsföreskrifterna, till 17,33 länsegna familjegrupper som tillhör Gävleborgs län. Lodjursstammen i Gävleborg vintern 2020/2021 uppskattades därmed till cirka 108 individer.

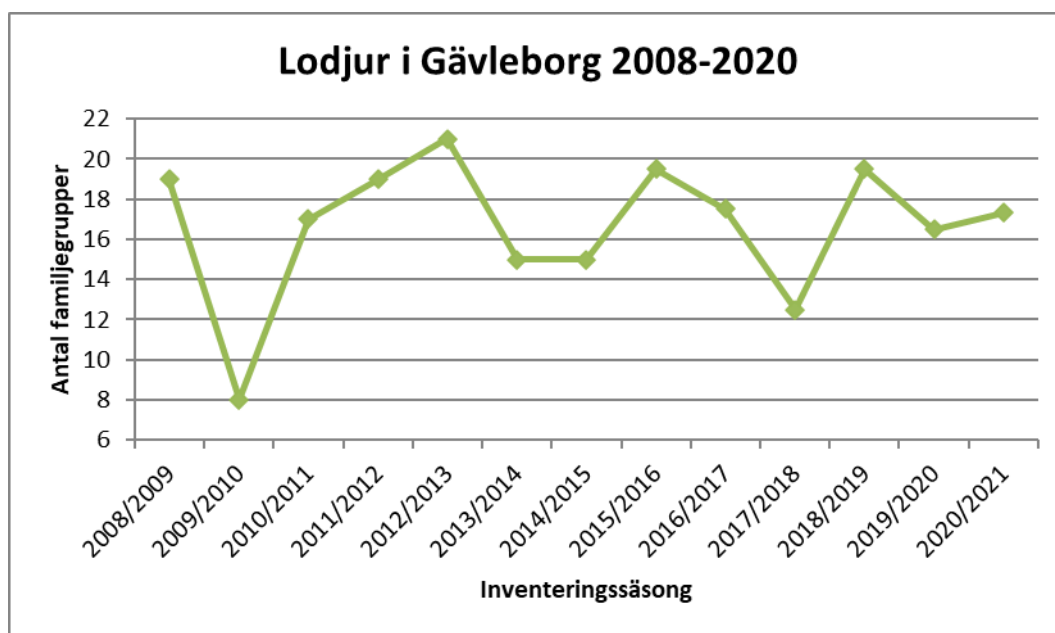
Figur 1 Resultat från lodjursinventeringen 2020/2021. I kartan ses dokumenterade familjegrunder (runda, gröna markörer med svart cirkel inuti) samt hur de är grupperade i unika familjegrunder (grön/svart treklöver).

3.1.2 Känd dödlighet 2020

Nedan redovisas uppgifter om lodjur som påträffats döda i länet under 2020.

DÖDSDAG	KOMMUN	KÖN	DÖDSORSAK
2020.01.20	Ovanåker	Hane	Trafikdödad - bil
2020.01.25	Söderhamn	Hane	Trafikdödad - bil
2020.01.31	Ovanåker	Hona	Sjukdom
2020.03.03	Ljusdal	Hane	Annan
2020.06.29	Ljusdal	Hane	Okänd
2020.10.04	Bollnäs	Hane	Trafikdödad - bil
2020.10.31	Söderhamn	Okänd	Trafikdödad - bil
2020.12.23	Hudiksvall	Hane	Trafikdödad - bil

3.1.3 Lodjursstammens utveckling

Figur 2 Lodjursstammens utveckling i Gävleborgs län mellan inventeringssäsongerna 2008/2009 och 2020/2021.

3.2 Resultat från varginventeringen

Gävleborgs län berördes vintern 2020/2021 av 16 revir, varav 6 delades med andra län. Reviren var fördelade på 11 familjegrupper, 2 revirmarkerande par och 3 ensamma stationära vargar, (fig. 3). Efter delning av länsgemensamma revir blev det slutgiltiga resultatet för Gävleborg 8,17 länsegna familjegrupper där det också skett föryngring under 2020 och 1,5 länsegna revirmarkerande par. Vargstammen i Gävleborg vintern 2020/2021 uppskattades därmed till cirka 80 individer.

Länsstyrelsen har genom DNA-prover funnit att ytterligare två (2) föryngringar skett inom länet under 2020. Länsstyrelsen har kunnat koppla föräldrarna till den ena avkomman i samband med prover som tagits på individer som fällts i enlighet med skyddsjaktsbeslut samt där en varg fälldes i samband med fredande av tamdjur i enlighet med 28 § jaktförordning (1987:905). I det andra fallet har ingen spårning skett av föräldrarna under inventeringsperioden (1/10 - 31/3) tillsammans med avkomma/avkommor. Där har endast föräldraten hittats via DNA-prover och spårats enligt kriterierna. Dessa två föryngringar räknas med i den populationsuppskattning som görs nationellt.

3.2.1 Familjegrupper

Vintern 2020/2021 berördes Gävleborgs län av 11 familjegrupper/föryngringar.

- **Björnås**

Delas med Dalarna (0,5). Familjegrupp med föryngring 2020. Föräldraparet utgörs av en hane från Djurskog 3 och en tik (F1) från Prästskogen.

- **Prästskogen**
Delas med Jämtland och Västernorrland (0,33). Familjegrupp med föryngring 2020. Föräldraparet utgörs av en hane från Julussa 9 och en tik från Djurskog 3.
- **Ryssjön**
Inom Gävleborg (1,0). Familjegrupp med föryngring 2020. Föräldraparet utgörs av en hane från Björnsås 2 och en tik från Sandsjön 3. Reviret upplöst genom licensjakt 2020.
- **Loberget**
Delas med Dalarna (0,5). Familjegrupp med föryngring 2020. Föräldraparet utgörs en hane född i Krokvattnet 1 och tiken i Kukcumäki 1.
- **Andån**
Inom Gävleborg (1,0). Familjegrupp med föryngring 2020. Föräldraparet utgörs av en hane född i Björnsås 3 och tiken i Vimyren 1. Reviret upplöst genom licensjakt 2020.
- **Gullsjön**
Delas med Dalarna (0,5). Familjegrupp med föryngring 2020. Föräldraparet utgörs av en hane född i Sjösveden 3 och tiken i Korsån 5.
- **Skrottmyran**
Inom Gävleborg (1,0). Familjegrupp med föryngring 2020. Föräldraparet utgörs av en hane född i Aamäck 4 och tiken i Prästskogen 4.
- **Tönsen**
Inom Gävleborg (1,0). Familjegrupp med föryngring 2020. Föräldraparet utgörs av en hane född i Ryssjön 1 och tiken (F1) född i Prästskogen3.
- **Tinäset**
Inom Gävleborg (1,0). Familjegrupp med föryngring 2020. Hanen är född i Glamsen 1 och tiken född i Glamsen2 (samma revir men inte samma fader)
- **Stagelåsen**
Inom Gävleborg (1,0). Familjegrupp med föryngring 2020. Hanen är född i Korsån 5 och tiken född i Krokvattnet 1
- **Igelsjön**
Delas med Västmanland och Dalarna (0,33). Familjegrupp med föryngring 2020. Hanen är född i Glamsen 2 och tiken (F1) är född i Tiveden 1.

3.2.2 Revirmarkerande par

Vintern 2020/2021 berördes Gävleborgs län av två (2) revirmarkerande par.

- **Mållången**

Delas med Dalarna (0,5). Revirmarkerande par. Hanen född i Sjösveden och tiken född i Trollberget 1.

- **Oxaklitt**

Inom Gävleborg (1,0). Revirmarkerande par. Hanen född i Björnås 4 och tiken född i Loberget 1.

3.2.3 Övrig vargförekomst

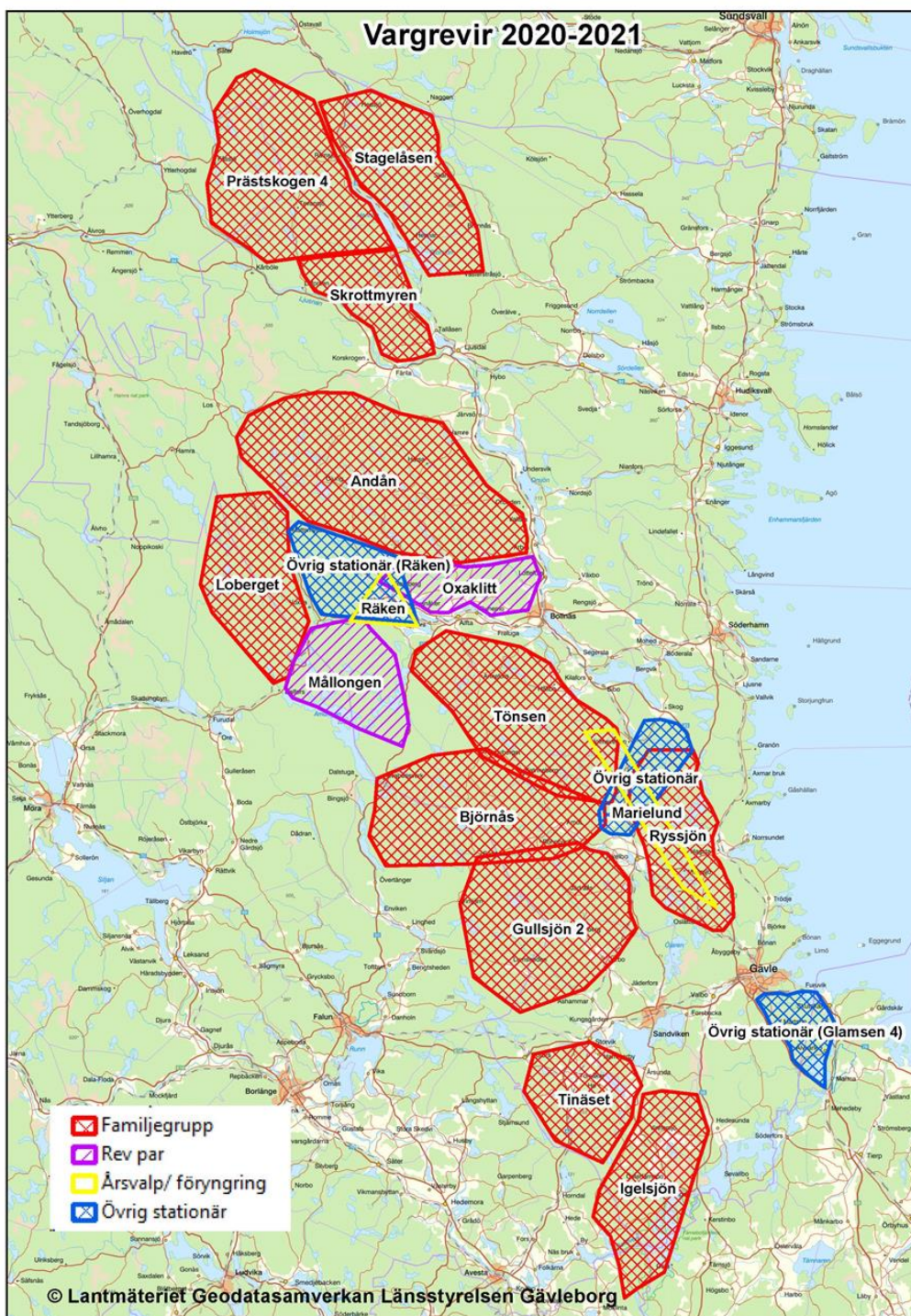
Länsstyrelsen kvalitetssäkrade två (2) revir med ensamma revirmarkerande individer utöver redovisade familjegrupper och revirmarkerande par.

Det händer regelbundet att vargar vandrar genom länet och att vissa stannar i ett område under en kortare period innan de vandrar vidare. Länsstyrelsen får kännedom om några av dem men sannolikt passerar många vargar länet utan att bli observerade. Observationer av varg görs numera i hela länet.

3.2.4 Känd dödlighet 2020

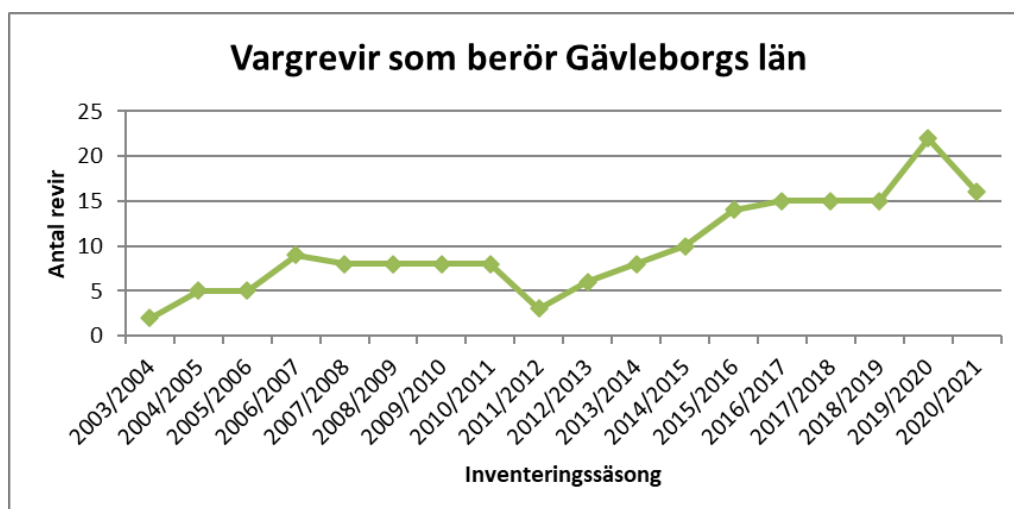
Nedan redovisas uppgifter om vargar som påträffats döda i länet under 2020.

TIDPUNKT	KOMMUN	KÖN	DÖDSORSAK
2020.02.25	Hofors	Hona	Skydds jakt
2020.03.07	Ovanåker	Hona	Skydds jakt
2020.10.05	Söderhamn	Hane	Skydds jakt
2020.10.12	Ockelbo	Hona	Skydds jakt - § 28
2020.10.31	Ovanåker	Hane	Skydds jakt - § 28

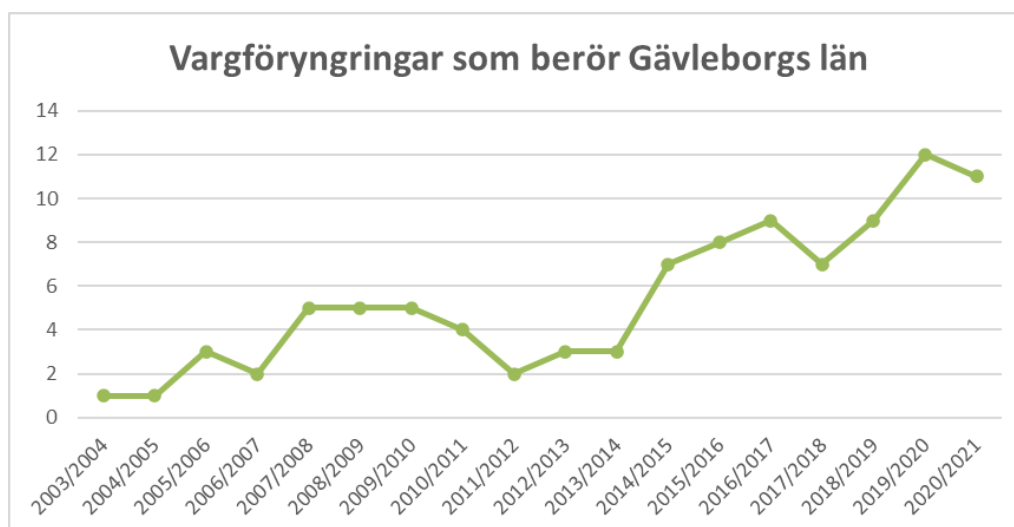

Figur 3 Resultat från varginventeringen 2020/2021. Röd markering avser familjegrupp, lila markering avser revrmarkerande par, gul markering avser årsvalp/föryngring och blå markering avser övrig stationär varg.

3.2.5 Vargstammens utveckling

Figur 4 Denna figur visar det totala antalet revir, inkluderat familjegrupper, revirmarkerande par och ensamma stationära vargar i Gävleborgs län fr.o.m. 2003/2004 t.o.m. 2020/2021.

Figur 5 Denna figur visar antalet vargförnyringar som Gävleborgs län berörs av (flera förnyringar delas med andra län).

3.3 Resultat från kungsörnsinventeringen

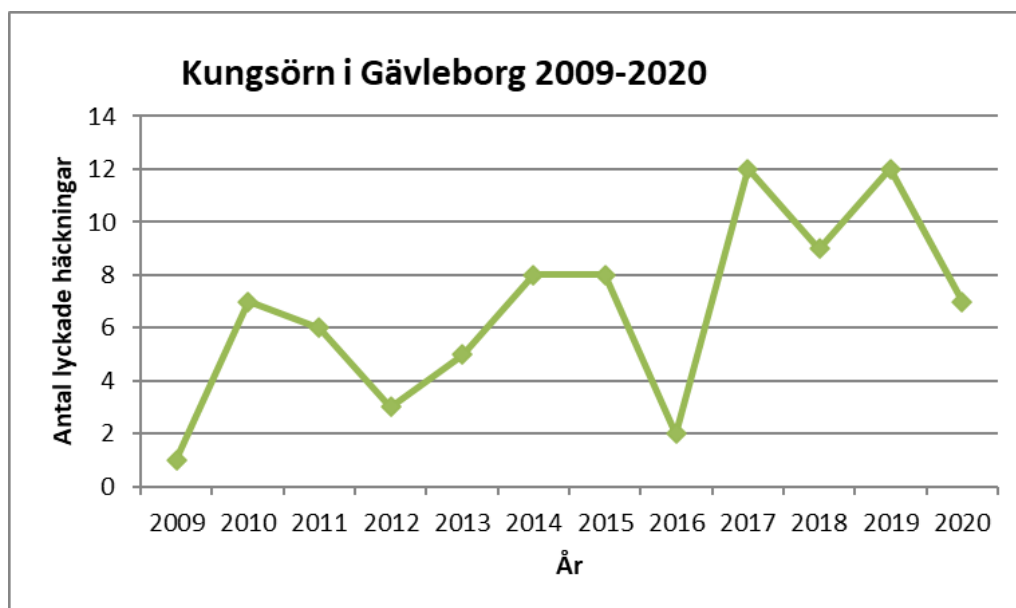
Vid 2020 års kungsörnsinventering i länet konstaterades 7 lyckade och 3 misslyckade häckningar. 2020 fanns 26 kända revir i länet. Av dem uppskattar Kungsörnsgruppen beståndet till 26 besatta revir.

3.3.1 Känd dödlighet 2020

Inga döda kungsörnar har rapporterats.

3.3.2 Kungsörnspopulationens utveckling

Diagrammet visar kungsörnspopulationens utveckling i Gävleborg. Mer statistik finns på Kungsörnsgruppens hemsida: <http://s-norell.se/k-orn/Resultat.htm>

Figur 6 Antal lyckade kungsörnshäckningar i Gävleborgs län mellan åren 2009 och 2020.

4. Bedömning av björnpopulationen

Ingen inventering av björn har genomförts denna säsong. Vid den senaste spillningsinventeringen, år 2017, uppskattades antalet björnar i Gävleborgs län till cirka 508 individer. Ett antal av dessa individer delas dock med intilliggande län, vilket innebär att Gävleborgs län totalt sett förvaltar färre individer än 508 st. Nästa spillningsinventering gällande björn planeras till hösten 2022.

4.1 Känd dödlighet 2020

61 björnar fälldes vid licensjakt i Gävleborgs län 2020. I tabellen nedan redovisas övriga björnar som konstaterats döda under 2020.

DÖDSDAG	KOMMUN	KÖN	DÖDSORSAK
2020.02.21	Ljusdal	Okänt	Annan - § 40c
2020.02.21	Ljusdal	Hona	Annan - § 40c
2020.05.03	Hudiksvall	Hane	Trafikdödad - bil
2020.05.14	Bollnäs	Okänt	Okänd
2020.05.24	Ljusdal	Hane	Trafikdödad - bil
2020.05.26	Ljusdal	Hane	Skyddsjakt
2020.08.23	Ljusdal	Hane	Annan
2020.10.15	Hudiksvall	Hane	Jakt - Ospecificerad

5. Bedömning av järvpopulationen

5.1 Dokumenterade observationer

Spårningsförhållandena i länet har varit dåliga under den period där Gävleborg har haft och troligen även i år har föryngringar. Inga föryngringar har därför registrerats med hjälp av dokumentation av lyor/föryngringar.

Under inventeringssäsongen 2020 kvalitetssäkrades 4 länsegna järvföryngringar. Järvstammen i Gävleborgs län uppskattades då till cirka 25 individer. Länsstyrelsen bedömer att järvpopulationen är tätast i de norra och nordvästra delarna av länet.

Inventeringen av järv pågår mellan den 1 februari och 31 juli. Resultatet för inventering av järv 2021 redovisas i den slutgiltiga versionen av denna rapport som fastställs i höst.

5.2 Känd dödlighet 2020

Ingen död järv har rapporterats.

5.3 Järvstammens utveckling

Avsaknad av dokumentation från tidigare år försvårar bedömningen av järvstammens utveckling i länet. Mycket tyder på att de förekommer på en allt större yta av länet, vilket indikerar att stammen ökar. Järven har funnits i länet sedan 1990-talet, då förekomst av järv dokumenterades i två områden i Gävleborgs och Västernorrlands skogsland. I och med den etableringen myntades begreppet skogsjärvar, enligt SLU:s rapport ”Järv i skogslandet”. Vintern 1999 registrerades den första järvföryngringen i norra Gävleborg. En årlig föryngring registrerades sedan åren 2000, 2002, 2006 samt 2015. År 2001–2005 studerades järvarna med hjälp av DNA-analyser från insamlad spillning. Under studieperioden identifierades totalt 17 olika individer i området. År 2005 identifierades tio individer.

Bilaga: Ordlista

Dubbelkull: Kull med två kungsörnsungar.

F1:a: Första generationens avkomma till en invandrad varg.

F2:a: Avkomma till en F1:a och därmed andra generationens avkomma till en invandrad varg.

Familjegrupp: För lodjur och varg används familjegrupp synonymt med föryngring. För lodjur innebär familjegrupp en hona med unge/ungar. För varg utgörs en familjegrupp av minst tre vargar i sällskap, varav minst en revirmarkerar regelbundet.

Föryngring: Björn, varg, järv eller lodjur som har fött unge/ungar eller kungsörn som har lagt ägg i bo. För kungsörn används termen synonymt med häckning.

Grupperad: Flera observationer bedöms tillhöra samma föryngring/familjegrupp eller annan rovdjursförekomst.

Hemområde: Ett område där ett djur eller en socialt sammanhållen grupp av djur rör sig och som de vanligtvis inte lämnar. Björnar och lodjur lever i hemområden.

Häckning: Fåglars reproduktionsperiod, från parningslek och parning till dess att ungarna kan lämna boet. För kungsörn används termen synonymt med föryngring.

Inventering: Rovdjurens föryngringar och annan förekomst fastställs i tid och rum.

Inventeringsperiod: Den tid som är lämpligast för inventering med hänsyn till arternas reproduktion, inventeringens effektivitet och kostnad.

Kriterier: Kännetecken som används för att i fält fastställa rovdjursförekomst.

Kvalitetssäkring: Kontroll av observationer eller föryngringar. Kontrollen utförs av person som förordnats som kvalitetssäkrare av länsstyrelsen.

Omräkningsfaktor: För varje art finns specifika omräkningsfaktorer som kan användas för att beräkna det totala antalet individer i en population utifrån antalet dokumenterade föryngringar.

Reproduktionscykel: En tolv månadersperiod med början den månad då ungar normalt föds eller ägg läggs.

Revir: Ett område som ett eller flera djur försvarar mot andra djur. Kungsörn, järv och varg hävdar revir.

Revirmarkerande varg: Varg som hävdar revir.

Stationär varg: Varg som ingår i ett revir.

Länsstyrelsens rapporter 2021

- 2021:1 FAS 3 - Efterarbetet - När räddningsinsatsen har avslutats
- 2021:2 Bottenvegetations-inventering och naturvärdesbedömning i Enångersfjärden och Njutångersfjärden
- 2021:3 Utvärdering av Åtgärdsprogram för miljömål 2014 - 2020 och överenskommelser
- 2021:4 Inventering av stora rovdjur i Gävleborgs län 2020/2021

Länsstyrelsen Gävleborg

Rapportnummer: 2021:4

ISSN: 0284:5954

Länsstyrelsen Gävleborg ansvarar för att beslut från riksdag och regering genomförs samt att samordna den statliga verksamheten i länet. Vi är en kunskapsorganisation som arbetar tvärsektoriellt med flera olika sakfrågor från landsbygdsutveckling, miljömålen, biologisk mångfald och djurskydd till flykting- och integrationsfrågor hållbar samhällsplanering och krisberedskap.

Vår värdegrund bygger på tre ord, handlingskraft, professionalitet, och förståelse och ska genomsyra allt vi gör på alla nivåer.

Länsstyrelsen
Gävleborg